

Temanotat

Baath-partiet. Medlemskapsnivåer og partiorganisasjon

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Rapportene er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Baath-partiet. Medlemskapsnivåer og partiorganisasjon.

Innhold

1. Generelt om partiet	4
2. Generelt om medlemskap	5
2.1 Fra kaderparti til masseparti	5
3. Medlemskapsnivåer	6
3.1 Seniormedlemmer.....	6
3.2 Juniormedlemmer	7
3.3 Betegnelsen ”rafiq”.....	8
4. Partiorganisasjon	9
4.1 Regionalt og nasjonalt nivå	9
4.2 Provins- og storbynivå.....	9
4.3 Partiorganer	10
4.3.1 <i>Studiesirkler og celler</i>	10
4.3.2 <i>Divisjoner (firqa)</i>	10
4.3.3 <i>Seksjoner (shu’ba)</i>	10
4.3.4 <i>Grener (far’)</i>	10
5. Kilder	11
5.1 Skriftlige kilder.....	11
5.2 Muntlige kilder	11

1. GENERELT OM PARTIET

Baath-partiet oppstod i Irak i 1950-årene som en liten klubb av likesinnede aktivister og arabiske nasjonalister. Med sitt venstreorienterte, nasjonalistiske og sekulære program fikk det raskt tilsutning av studenter, småkjøpmenn og radikale offiserer. Partiet kom til makten i et offiserskupp i 1968 og styrte Irak fra da og frem til 2003.

Baath-partiet tok raskt kontroll over alle statsorganene. Med det etablerte det en klassisk totalitær stat der skillet mellom statsapparat og statsbærende parti var helt utvasket. For eksempel hadde partiets seksjoner og grener ved lov adgang til å overta funksjoner fra det sivile politi, slik som å foreta arrestasjoner. Partiet drev også spesialiserte organer med forvaltningsoppgaver innen for eksempel landbruk og kultur, parallelt med den offentlige forvaltningen (Baran 2002).

Sammenfiltreringen av stat og parti gikk helt til topps i landets ledelse. For eksempel rapporterte de øverste organene innen landets sikkerhetsapparat direkte til Presidentens sekretær (CIA 2007). Sammen med Baath-partiet delte de statlige sikkerhetsorganene på oppgavene i forhold til statens sikkerhet (se nedenfor).

2. GENERELT OM MEDLEMSKAP

Det er fremdeles relativt lite informasjon om den interne organiseringen av partiet å finne i åpne kilder. Partiet hadde imidlertid et stort antall medlemmer i alle deler av samfunnet. Medlemstallet er blitt løst anslått til å ha ligget et sted mellom 1 og 2,5 millioner (UNHCR 2007, s. 97).

Medlemmene var godt synlige i sine lokalsamfunn. Her ble de av dem som avanserte til ansvarlige posisjoner med oppgaver for partiets og statens etterretningsvesen. Blant oppgavene kunne inngå angiveri, utenomrettslige arrestasjoner og avstraffelser.

Til dags dato skal det ikke ha blitt funnet sikre opplysninger om partiets organisasjonsstruktur, medlemskap og ansvars- og oppgavefordeling på de ulike medlemskapsnivåer. Medlemsarkivene skal aldri ha blitt funnet (ICTJ 2008, s. 4).

Det har likevel blitt laget oversikter over medlemskapsnivåene ut fra den kunnskap som er allment tilgjengelig. For eksempel publiserte International Center for Transitional Justice (ICTJ 2008, s. 15) i januar 2008 en oversikt på grunnlag av opplysninger fra ulike kilder.

2.1 FRA KADERPARTI TIL MASSEPARTI

I utgangspunktet definerte partiet seg ut fra sin evne til å ”mobilisere og lede folket”, der andre kvaliteter som størrelse, antall og form var av mindre vesentlig betydning. I tråd med dette var rekrutteringen selektiv, og veien frem til fullt medlemskap gikk gjennom flere stadier og prøver.

De som klarte kravene, ble regnet som partiets kadre, og utgjorde kjernen i partiorganisasjonen. Kadrenes ansvar var å lede, lære opp og motivere folket, administrere partiet og overvåke antiparti-virksomhet innenfor organisasjonen (Metz 1988).

Frem til 1990-tallet var det forholdsvis vanskelig å bli medlem av partiet. Fra da av ble opptaksmulighetene utvidet, blant annet som et forsøk på å stabilisere landet. Å være medlem av partiet gav økonomisk gevinst og tilgang til privilegier, blant annet skal medlemskap ha vært en betingelse for å bli ansatt i visse stillinger (ICTJ 2008, s. 4).

3. MEDLEMSKAPSNIVÅER

Hovedkriteriet for inndelingen av medlemsmassen var den enkeltes grad av engasjement. Med stigende nivå ble det krevd økende engasjement og lojalitet.

3.1 SENIORMEDLEMMER

Følgende nivåer utgjør til sammen det som den multinasjonale koalisjonens midlertidige myndighet i Irak (CPA, i funksjon 2003-2004) betegnet som "Senior Party Members". De er rangert fra høyeste til laveste nivå.

'Udw Qiyoda al-Qutriyya¹ - medlem av den regionale kommando

'Udw Far - medlem av gren

'Udw Shu'bah - medlem av seksjon

'Udw Firqah - medlem av gruppe.

For å gjøre seg fortjent til avansement, måtte medlemmene bevise sitt engasjement ved å vise ubetinget lojalitet til Lederen, generalsekretær i partiets regionale kommando for Irak og landets president, Saddam Hussein. Lojaliteten kunne bevises ved å utføre oppgaver som kunne skape hat i befolkningen, og som dermed gjorde det enkelte medlem personlig avhengig av partiets beskyttelse. Oppgavene kunne spenne fra å spore opp desertører til å utføre represalier mot befolkningen i samordning med statens sikkerhetsorganer.

Graden av belønning fulgte avansementet. Et seksjonsmedlem (Udw Shubah-nivå) kunne for eksempel i sanksjonsårene 1991-2003 tjene USD 250 i måneden, og en generalsekretær innen en seksjon (Udw Far-nivå) USD 750 pr. måned pluss frynsegoder som luksusbil. Dette var den gangen betydelige ytelser (Baran 2002).

Under den såkalte "debaathifiseringsprosessen" i 2003 mistet partimedlemmene på disse nivåene i 2003 stillingene sine, og fikk et varig forbud mot å arbeide i offentlig sektor. Beslutningen om dette ble tatt i et dekret av den amerikanske administrator for Irak, Paul Bremer (Coalition Provisional Authority 2003). Debaathifiseringen hadde som mål å fjerne alle restene fra Saddams regime fra militæret og offentlige institusjoner. Som en konsekvens ble hundretusener av velkvalifiserte irakere gjort arbeidsløse.

I januar 2008 vedtok Iraks parlament "Accountability and Justice Act", som har som mål å reversere debaathifiseringen. Mye av hensikten har vært å gjøre det mulig for de medlemmene som falt inn under debaathifiseringsdekretet å igjen få arbeide i offentlig sektor. Forslaget er ett av flere andre som regjeringen har lagt frem med hensikt å fremme tilnærming mellom shiaer, sunnier og kurdere.²

¹ Følgende transkriberingsmal er brukt: <http://foreninger.uio.no/babylon/Transkripsjonsmal%20-%20arabisk%20til%20norsk%20-%20UiO%20II.pdf>

² Se for eksempel <http://www.msnbc.msn.com/id/22977729/>

3.2 JUNIORMEDLEMMER

Juniormedlemmene er rangert slik (fra høyeste til laveste nivå):

'Udw 'amil - aktivt medlem

'Udw mutadarrib – medlem under opplæring

Muraja'a lil-'udwiyya – kandidatmedlem

Nasir mutaqadim – fremskreden tilhenger

Nasir - seniortilhenger

Mu'ayyid – sympatisør. (Baran 2002; ICTJ 2008, s. 5.)

En sympatisør (muayed) var forventet å lære seg partiideologien ved å delta ukentlig på møter. Tilhengerne (nasir og nasir mutaqaddem) sa seg gjennom ed villige til å forsvare partiet med våpen. De som ønsket å stige i gradene innen partiet måtte gjennomgå en langvarig prøveperiode som ble avsluttet med tester. I teorien tok det ca seks år å bli potensielt medlem ('udwu murashah) og senere fullt medlem ('udwu).³

David Baran som skriver for *Le Monde Diplomatique* (2002) synes ikke å gjøre et skille mellom trainee og nivået over, slik den andre hovedkilden gjør. International Federation of Journalists derimot, opererer med nok et nivå under regional kommando - 'Udw maktab (medlem av fagkontor, for eksempel kontoret for studentsaker). (ICTJ 2008, s. 15.)

³ Disse to betegnelsene synes ikke å ha vært formelle titler. Se Baran 2002.

Hvis en legger til grunn at 'Udw makhtab (medlem av fagkontor) utgjør et eget nivå, kan en da sette opp følgende liste med elleve nivåer, fra høyeste til laveste nivå:

1. 'Udw Qiyoda al-Qutriyya⁴ - medlem av den regionale kommando
2. 'Udw Far' - medlem av gren
3. 'Udw maktab - - kontormedlem, for eksempel kontoret for studenter
4. 'Udw Shu'bah - medlem av seksjon
5. 'Udw Firqah - medlem av gruppe
6. 'Udw 'amil -aktivt medlem
7. 'Udw mutadarrif – medlem under opplæring
8. Muraja'a lil-'udwiyya – kandidatmedlem
9. Nasir mutaqadim – fremskreden tilhenger
10. Nasir – seniortilhenger
11. Mu'ayyid – sympatisør. (Baran 2002; ICTJ 2008, s. 15.)

I henhold til en troverdig kilde med antatt bakgrunn i partiet (e-post mai/juni 2008), skal nivåene 8 – 1 ha vært ”offisielle medlemmer”, mens nivåene 11 – 9 var ”uoffisielle medlemmer”.

3.3 BETEGNELSEN ”RAFIQ”

Denne betegnelsen har lenge dukket opp i forbindelse med asylsaker. Det har hersket uklarhet om hva slags nivå eller rang dette skulle være. Betegnelsen er ikke nevnt i kildene som er lagt til grunn for listen ovenfor. Landinfos kilde opplyser imidlertid at ”rafiq” i oversettelse betyr ”kamerat” (i betydningen partikamerat), og at betegnelsen ble brukt om alle slags partimedlemmer, fra sympatisører til de øverste lederne.

”Rafiq” er etter dette ikke en formell rang, men en tiltaleform brukt overfor alle slags medlemmer. Betegnelsen var også ofte brukt som et folkelig uttrykk for ”partimedlem” ('udw). (UNDP Amman, e-post mai/juni 2008.)

⁴ Følgende transkriberingsmal er brukt: <http://foreninger.uio.no/babylon/Transkripsjonsmal%20-%20arabisk%20til%20norsk%20-%20UO%20II.pdf>

4. PARTIORGANISASJON

4.1 REGIONALT OG NASJONALT NIVÅ

Baath-partiet er i prinsippet et pan-arabisk parti. Det er fortsatt regjerende og statsbærende parti i Syria (siden 1963), og det har grener også i andre arabiske land bl.a. Libanon, der det er opposisjonsparti. Etter Landinfos kjennskap eksisterer det fortsatt i Irak, men nå under jorden som et uformelt nettverk.

Partiets struktur avspeiler det sentrale i partiets ideologi, nemlig å fremme ideen om et pan-arabisk fellesskap på tvers av de arabiske statene. Meningen var å komme i maktposisjon i flest mulig arabiske land, og opprette et fellesskap av Baath-styrte arabiske stater (George 2003). Fellesskapet ville etter dette representere "den arabiske nasjon", mens den enkelte stat ville representere en "region" innen denne felles nasjonen.

Partinivå 1, medlem av den regionale kommando, refererer således til Baath-partiet i Irak. Nivå 1 refererer til den planlagte felles pan-arabiske ledelsen. Denne er imidlertid ikke blitt realisert på grunn av stridigheter mellom de ulike lands partier. Dette ble ledet av en generalsekretær ('amin a-sir al-qutr).

Den nasjonale kommando (al-qiyada a-qutriyya) er formelt sett overordnet den regionale, men har kun hatt symbolsk betydning da de ulike lands partigrener ikke har kunnet samarbeide.(Metz 1988.)

Nivå 7, 8, 9 og 11 ble omfattet av debaathifiseringsdekretet, mens nivå 1-6 samt 10 ble utelatt.

4.2 PROVINS- OG STORBYNIVÅ

På dette nivået var "Den organisatoriske kommando" (qiyada at-tanzim) øverste partimyndighet. Som i forvaltningen ellers, opererte denne parallelt med den sivile forvaltningen.

Under dette organet består partiorganisasjonen av følgende nivåer (fra høyeste til laveste):

Gren (far')

Seksjon (shu'ba)

Grupper av celler (firqa).(Baran 2002.)

Se nærmere beskrivelse i neste avsnitt.

4.3 PARTIORGANER

4.3.1 Studiesirkler og celler

På det laveste nivået finner man studiesirkler (halaqa) og celler (khaliya) som avholder ukentlige møter med aktivister fra samme nabolag eller sektor. Her diskuterte man gjeldende partidirektiver og mottok partiets syn på løpende begivenheter samt instruksjoner om hvordan medlemmene skulle effektivere direktivene. Cellene hadde mellom tre og sju medlemmer, og var organisert på landsby- eller nabolagsnivå og i offentlig virksomhet her. (Metz 1988.)

4.3.2 Divisjoner (firqa)

I hvert slikt distrikt, forvaltningsorgan eller statsbedrift, inngikk cellene i en divisjon (firqa). Divisjonen kunne ha fra to til sju celler hver. Divisjonene organiserte partiarbeidet på bydelsnivå, i større landsbyer, fabrikker, skoler og andre organisasjoner. Enheter på divisjonsnivå var etablert innen forvaltningen og det militære, der de bl.a. hadde til oppgave å overvåke de ansattes lojalitet til Lederen.

4.3.3 Seksjoner (shu'ba)

Flere divisjoner inngikk i en seksjon (shu'ba). Seksjonene hadde ansvar for storbydistrikter, mellomstore byer og landdistrikter.

4.3.4 Grener (far')

Seksjonene – to eller flere - dannet igjen en gren (far'). Denne opererte på provinsnivå.

Det skal ha vært en gren for hver av Iraks 18 provinser og tre i Bagdad – 21 til sammen. Grenene kom jevnlig sammen i partikongressen som valgte den regionale kommandoen med en generalsekretær som øverste leder. (Metz 1988.)

5. KILDER

5.1 SKRIFTLIGE KILDER

- Baran, David (desember 2002). Iraq: The Party in Power. *Le Monde Diplomatique*. Tilgjengelig fra <http://mondediplo.com/2002/12/05iraq> [Lastet ned 28.mai 2008]
- CIA, dvs. Central Intelligence Agency (25. april, 2007). *Iraq's Security Services*. Washington DC: CIA. Tilgjengelig fra https://www.cia.gov/library/reports/general-reports-1/iraq_wmd_2004/chap1_annxC.html [Lastet ned 6. juni 2008]
- Coalition Provisional Authority (2003). *Coalition Provisional Authority Order Number 1. De-Baathification of Iraqi Society*, 2003. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/cgi-bin/txis/vtx/refworld/rwmain?docid=468d097d2> [Lastet ned 23. mai 2008]
- George, Alan (2003). *Syria, neither bread nor freedom*. London, New York: Zed Books.
- ICTJ, dvs. International Center for Transitional Justice (22. januar 2008). *Briefing Paper: Iraq's new "Accountability and Justice" Law*. New York: ICTJ. Tilgjengelig fra <http://www.ictj.org/images/content/7/6/764.pdf> [Lastet ned 23. mai 2008]
- Metz, Helen Chapin (ed). (1988). *Iraq: A Country Study*. Washington: GPO for the Library of Congress. Tilgjengelig fra <http://countrystudies.us/iraq/77.htm> [Lastet ned 23. mai 2008]
- UNHCR (august 2007). *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs for Iraqi Asylum Seekers*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/cgi-bin/txis/vtx/refworld/rwmain?docid=46deb05557> [Lastet ned 6. juni 2008]

5.2 MUNTlige KILDER

- UNDP Amman. E-post mai/juni 2008.